

PRAMONĖS ĮMONIŲ INVESTICIJŲ STATISTINIO TYRIMO METODIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Pramonės įmonių investicijų statistinio tyrimo metodikos (toliau – metodika) tikslas – pateikti informaciją, susijusią su pramonės investicijų tendencijų statistinio tyrimo (toliau – statistinis tyrimas) organizavimu, metodais, statistinės informacijos rengimu ir skelbimu. Metodikoje aprašomi statistinio tyrimo atlikimo metodai, statistinių duomenų surinkimo ir apdorojimo būdai, statistinių rodiklių skaičiavimas. Tai pat pateikiamas statistinį tyrimą reglamentuojantis teisės aktas, naudojamas klasifikatorius, pagrindinės sąvokos, nurodoma, kur skelbiami statistinio tyrimo rezultatai.

2. Statistinis tyrimas yra skirtas trumpalaikiai ekonominei analizei ir prognozėms, t. y. numatyti investicijų augimo periodus ir investavimo kryptis. Statistinio tyrimo rezultatus galima gauti palyginti greitai, juose atsispindimi ūkio subjektų lūkesčiai, kurie yra naudingi atliekant ekonomines prognozes ir svarbūs patiems respondentams.

3. Lietuvoje pagal ES programą statistinis tyrimas atliekamas nuo 1993 m. gegužės mėn. pradėjus tirti apdirbamosios pramonės sektoriaus įmones.

II SKYRIUS TIKSLAS

4. Statistinio tyrimo tikslas – parengti ir paskelbti statistinę informaciją apie įvykusius ir (ar) prognozuojamus investicijų pokyčius įmonėse, investavimo kryptis ir investicijoms įtakos turinčius veiksniai.

5. Pagrindiniai statistinės informacijos vartotojai yra Europos Komisija, valstybės institucijos, žiniasklaida, mokslo įstaigos, verslo atstovai.

III SKYRIUS PAGRINDINĖS SĄVOKOS

6. Statistiniame tyrime vartojamos sąvokos:

6.1. **Ilgalaikis materialusis turtas** – ilgiau nei vienus metus numatomas naudoti materialusis turtas, kuris yra skirtas prekėms gaminti, paslaugoms teikti, nuomoti ar administraciniams tikslams ir kurio įsigijimo (pasigaminimo) savikaina yra ne mažesnė už įmonės nusistatytą minimalią ilgalaikio materialiojo turto vieneto vertę.

6.2. **Pardavimo pajamos** – įmonės pajamos iš pagrindinės veiklos. Finansinės, investicinės, ypatingosios ir kitos veiklos pajamos neįskaitomos.

IV SKYRIUS TEISINIS PAGRINDAS

7. Statistinį tyrimą reglamentuoja 1997 m. liepos 15 d. Europos Komisijos sprendimas (E/97/1419-C(97)2241) dėl suderintos ES verslo ir vartotojų tyrimų programos.

V SKYRIUS TAIKOMI KLASIFIKATORIAI

8. Atliekant statistinį tyrimą naudojamas Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius (EVRK 2 red.), patvirtintas Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. DĮ-226 „Dėl Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus patvirtinimo“. EVRK 2 red. paskelbtas Oficialiosios statistikos portale osp.stat.gov.lt → Klasifikatoriai.

VI SKYRIUS TIRIAMOJI VISUMA (POPULIACIJA), ELEMENTŲ APRĖPTIS

9. Statistinio tyrimo stebėjimo vienetas yra įmonė. Tiriamąją visumą sudaro ataskaitiniais metais veikusios akcinės ir uždarnosios akcinės bendrovės, valstybės ir savivaldybių įmonės, užsienio įmonių filialai, individualiosios įmonės, kooperatinės bendrovės, kurių pagrindinė veiklos rūšis priskirtina apdirbamajai gamybai pagal EVRK 2 red. (C sekcija).

VII SKYRIUS TAIKOMI METODAI

10. Tai atrankinis statistinis tyrimas, atliekamas apklausiant įmonių vadovus ir grindžiamas jų nuomone apie įvykusius ir tikėtinus įmonės investicijų pokyčius. Statistiniam tyrimui atlikti taikomas tikslinės atrankos metodas. Atrinktos įmonės reprezentuoja ekonominės veiklos rūšį EVRK 2 red. 3 ženklų lygmeniu. Statistinis tyrimas atliekamas du kartus per metus – kovo–balandžio ir spalio–lapkričio mėn.

11. Įmonės atrenkamos atsižvelgiant į jų pardavimų pajamas ir darbuotojų skaičių. Tiriamos įmonės, kurių metinės pajamos sudaro 150 tūkst. eurų ir daugiau ir kurios turi ne mažiau kaip 10 darbuotojų.

12. Atrinktos įmonės turi sudaryti ne mažiau kaip 50 procentų visų atitinkamos veiklos rūšies įmonių pajamų, o jose dirbtų ne mažiau kaip 50 procentų visų šios veiklos rūšies įmonėse dirbančių darbuotojų. Jei yra galimybė, įmonės rotuojamos.

13. Populiacijos dydis yra apie 7 000 įmonių. Iš ataskaitiniu laikotarpiu veikusių įmonių sąrašo atrenkama apie 900 respondentų. Atrinktų įmonių skaičius sudaro apie 12 procentų populiacijos, o atrinktų įmonių pajamos – apie 80 procentų visos populiacijai priklausančių įmonių pajamų.

14. Įmonės atrenkamos iš Lietuvos statistikos departamento Ūkio subjektų registro skyriaus kasmet atnaujinamo veikiančių įmonių sąrašo.

VIII SKYRIUS STATISTINIŲ DUOMENŲ ŠALTINIAI, DUOMENŲ SURINKIMAS IR APDOROJIMAS

15. Statistinius duomenis respondentai teikia pramonės įmonės investicijų tyrimo anketoje A-05 (toliau – statistinio tyrimo anketa), kurios forma tvirtinama Lietuvos statistikos departamento generalinio direktoriaus įsakymu.

16. Statistinio tyrimo anketa sudaryta iš dviejų dalių: investicijų pokyčiai, palyginti su praėjusiais metais, investavimo kryptys, veiksniai, turėję įtakos investicijoms, ir investicijų pokyčių, investavimo kryptų prognozės bei veiksniai, tikėtina, turėsiantys įtakos investicijoms.

17. Statistinio tyrimo ataskaitinis laikotarpis yra kovo 1–balandžio 12 d. ir spalio 1–lapkričio 12 d.

18. Statistinio tyrimo anketos išsiunčiamos įmonėms elektroniniu paštu likus 1 dienai iki ataskaitinio laikotarpio pradžios. Duomenims surinkti naudojamos popierinės ir elektroninės statistinio tyrimo anketų formos. Užpildytą statistinio tyrimo anketą įmonės pateikia paštu, faksu, elektroniniu paštu arba pateikia statistinius duomenis telefonu Lietuvos statistikos departamento Įmonių statistikos skyriui. Elektroninės statistinio tyrimo anketos perduodamos per Elektroninio statistinių verslo duomenų parengimo ir perdavimo sistemą *e. Statistika* (estatistika.stat.gov.lt).

19. Statistinio tyrimo anketas surenka ir statistinius duomenis į pirminių duomenų bazę įveda Lietuvos statistikos departamento Įmonių statistikos skyrius. Trūkstamų statistinio tyrimo anketų ieško Įmonių statistikos skyriaus darbuotojai siųsdami respondentams priminimus elektroniniu paštu arba skambindami jiems.

IX SKYRIUS STATISTINIŲ DUOMENŲ IR STATISTINĖS INFORMACIJOS KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

20. Statistinių duomenų kontrolės reikalavimai pateikiami programavimo darbo techninėje užduotyje. Aprašytos mikrolygmens klaidos sudaro klaidų klasifikatorių, kuriame yra klaidos kodas, tekstas, požymis, nurodantis, ar klaidą privaloma ištaisyti, ar galima ignoruoti. Klaidos gali būti loginės, įvedimo ir apdorojimo.

21. Pateikus elektroninę statistinio tyrimo anketos formą, statistiniai duomenys internetu tiesiogiai patenka į centrinę statistinio tyrimo pirminių duomenų bazę ir automatiškai atliekama pirminė statistinių duomenų teisingumo kontrolė.

22. Statistiniai duomenys, pateikti popierinėse statistinio tyrimo anketos formose ar telefonu, suvedami rankiniu būdu, naudojant Lietuvos statistikos departamento Įmonių statistikos skyriaus statistinių duomenų įvedimo programą. Įvedimo metu aptikus neatsakytus klausimus, susisiekiama su įmone, pakartotinai pateikiamas neatsakytas klausimas ir įrašoma praleisto atsakymo reikšmė.

23. Analizuojamas įvestų statistinių duomenų išsamumas ir patikimumas. Gauti rezultatai lyginami su ankstesnių metų rezultatais. Jei gauti rezultatai labai skiriasi, aiškinamasi, kokios šių skirtumų priežastys.

24. Kiekvieną ataskaitinį laikotarpį statistinio rodiklio kokybei nusakyti skaičiuojamas įmonių neatsiskaitymo lygis ir neatsiskaitymo lygis pagal pajamas, t. y. neatsakusių ir atrinktų įmonių pajamų santykis.

X SKYRIUS STATISTINIŲ RODIKLIŲ (ĮVERČIŲ) SKAIČIAVIMO FORMULĖS IR KITI TEORINIAI PAAIŠKINIMAI

25. Atliekant statistinį tyrimą respondentams pateikiami 6 klausimai. 1 ir 4 klausimui siūlomi trys atsakymų variantai: teigiamas (+), neutralus (=) ir neigiamas (-). Be to, jei atsakoma teigiamai arba neigiamai, turi būti nurodomas ir pokytis procentais. 3 ir 6 klausimas turi šešis atsakymų variantus. Atsakant į statistinio tyrimo anketoje pateiktus klausimus galimi tokie teigiamų atsakymų variantai: „didėjo“, „didės“, „labai skatina“, „skatina“, neutralių atsakymų: „nepasikeitė“, „nepasikeis“, „neturi įtakos“, neigiamų atsakymų – „mažėjo“, „mažės“, „riboja“, „labai riboja“ ir „nėra atsakymo“. Atsakydamas į statistinio tyrimo anketos klausimus respondentas turi pasirinkti jam tinkantį atsakymą.

26. Statistinio tyrimo įverčiai pateikiami procentais, nurodant atsakymų pasiskirstymą, arba balansais.

26.1. Atsižvelgiant į įmonių dydį (metines pardavimo pajamas (W)), atskirai susumuojami teigiami $A(+)$, neigiami $A(-)$ ir neutralūs $A(=)$ kiekvieno klausimo atsakymai:

$$A(+)^k = \sum_{i=1}^N A(+)_i^k * W_i, A(=)^k = \sum_{i=1}^N A(=)_i^k * W_i, A(-)^k = \sum_{i=1}^N A(-)_i^k * W_i,$$

čia:

W_i – atsiskaičiusios įmonės pajamos;

k – rodiklio klausimo numeris, $k=1, \dots, K$ (K – iš viso klausimų skaičius);

i – atsiskaičiusios įmonės numeris, $i=1, \dots, N$ (N – iš viso atsiskaičiusių įmonių skaičius).

26.2. Kiekvienam klausimui atskirai apskaičiuojama įmonių, pasirinkusių teigiamus, neigiamus ir neutralius atsakymus, dalis procentais (C):

$$C(+)^k = \frac{A(+)^k}{A(+)^k + A(=)^k + A(-)^k} * 100\%,$$

$$C(=)^k = \frac{A(=)^k}{A(+)^k + A(=)^k + A(-)^k} * 100\%,$$

$$C(-)^k = \frac{A(-)^k}{A(+)^k + A(=)^k + A(-)^k} * 100\%.$$

26.3. Balansas – rodiklis, išreiškiamas teigiamų ir neigiamų atsakymų į anketos klausimus skirtumu. Balansas gali įgyti reikšmes nuo –100, kai visi respondentai pasirenka neigiamą atsakymo variantą, iki 100, kai visi pasirenka teigiamą atsakymo variantą. Balanso pokyčiai per tam tikrą laikotarpį parodo reiškinio tendenciją:

$$B^k = C(+)^k - C(-)^k.$$

Į neutralų atsakymo variantą pasirinkusių respondentų dalį skaičiuojant balansą neatsižvelgiama.

XI SKYRIUS NAUDOJAMOS KOMPIUTERIŲ PROGRAMOS

27. Statistiniams duomenims įvesti ir apdoroti, duomenų analizei, imčiai išrinkti bei suvestinei informacijai parengti naudojama *MS Excel* skaičiuoklė ir *ORACLE* programinė įranga.

XII SKYRIUS VARTOTOJAMS PATEIKIAMĖ REZULTATAI

28. Pusmetinio tyrimo statistinių duomenų pagrindu parengta statistinė informacija skelbiama pagal statistinės [informacijos skelbimo kalendorių](#):

28.1. metiniame informaciniame pranešime;

28.2. Oficialiosios statistikos portalo osp.stat.gov.lt Rodiklių duomenų bazėje.

29. Statistinė informacija teikiama Europos Komisijai.

30. Statistinė informacija teikiama pagal individualias vartotojų užklausas.

XIII SKYRIUS NAUDOTOS LITERATŪROS SĄRAŠAS

31. *Business Tendency Surveys. A Handbook*, 2003, OECD, Paris: OECD Publications. <http://www.oecd.org/dataoecd/29/61/31837055.pdf>.

32. *The Joint Harmonised EU Programme of Business and Consumer Surveys. User Guide*, 2007, DG ECFIN, Brussels: European Commission. http://ec.europa.eu/economy_finance/db_indicators/surveys/documents/userguide_en.pdf.

XIV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

33. Pasikeitus metodikoje nurodytiems teisės aktams, taikomos galiojančios šių teisės aktų redakcijų nuostatos.

Parengė
Įmonių statistikos skyrius